

Beslissing van de Raad voor de Journalistiek

over de vraag van

het bureau van de Algemene Vereniging van Beroepsjournalisten in België

met betrekking tot

Telefacts/VTM

Op zijn vergadering van 29 januari 2002 besliste het bureau van de Algemene Vereniging van Beroepsjournalisten in België om de opinie te vragen van de raad voor deontologie over de journalistieke handelwijze van een verslaggever van VTM, die zonder zich als journalist bekend te maken op 3 januari 2002 de gevangenis van Aarlen is binnengeraakt in het gezelschap van senator Jean-Marie De Decker.

Met een brief van 30 april 2002 heeft de raad voor deontologie de redactieverantwoordelijken en de journalist van VTM uitgenodigd om op twee vragen te antwoorden. Directeur Klaus Van Isacker van VTM heeft in een brief van 28 mei 2002 zijn standpunt bekendgemaakt aan de raad voor deontologie.

De Nederlandstalige dossiers van de raad voor deontologie, die ondertussen met zijn activiteiten is gestopt, zijn in het voorjaar 2003 overgedragen aan de Raad voor de Journalistiek. Op 13 maart 2003 heeft de Raad voor de Journalistiek besloten om het dossier Telefacts/VTM te behandelen. Het secretariaat heeft dit op 18 maart 2003 aan de partijen meegedeeld en heeft hen uitgenodigd om een standpunt in te nemen. Met een brief van 1 april 2003 heeft hoofdredacteur Eric Goens van Telefacts een standpunt ingenomen over de zaak. Met een mail van 3 april 2003 heeft nationaal secretaris Pol Deltour van de AVBB meegedeeld dat zijn organisatie niet vraagt om gehoord te worden.

De rapporteringscommissie van de Raad voor de Journalistiek heeft het dossier onderzocht en besproken tijdens een vergadering op 14 april 2003. De rapporteringscommissie heeft een beslissing opgesteld, die door de Raad voor de Journalistiek is besproken en goedgekeurd op 8 mei 2003.

DE FEITEN

In januari 2002 ontstaat er grote opschudding wanneer bekend wordt dat VTM-journalist Thomas Van Hemeledonck erin geslaagd is om, zonder zich als journalist bekend te maken, samen met senator Jean-Marie Dedecker een bezoek te brengen aan Marc Dutroux in diens cel in de gevangenis van Aarlen. Het bezoek resulteert in reportages in het magazine Telefacts en in het journaal van VTM, waarbij gebruik gemaakt wordt van klankopnames die in de gevangenis cel zijn gemaakt.

Van verschillende kanten worden vragen gesteld over de handelwijze van de journalist, meer bepaald over het feit dat hij zijn hoedanigheid niet had meegedeeld en dus undercover was opgetreden. Daarom besluit het bureau van de AVBB de opinie te vragen van de raad voor deontologie. Met een brief van 30 april 2002 stelt de raad voor deontologie twee vragen aan de journalist en de redactieverantwoordelijken van VTM:

1. Moest de journalist zich al dan niet kenbaar maken toen hij de gevangenis binnen ging?
2. Zo niet, om welke reden?

STANDPUNT VAN VTM

In zijn brief van 28 mei 2002 aan de raad voor deontologie schrijft directeur informatie Klaus Van Isacker van VTM dat hij van oordeel is dat de journalist 'na afweging van de feitelijke omstandigheden van de zaak in het licht van de maatschappelijke belangen die op het spel stonden, te werk is gegaan op een wijze die in dit concrete geval verzoenbaar is met de regels van de journalistieke deontologie.'

Dit standpunt wordt bevestigd in de brief die hoofdredacteur Eric Goens van Telefacts op 1 april 2003 heeft geschreven naar de Raad voor de Journalistiek. Hij schrijft daarin onder meer: 'Bovendien blijkt (dat) de praktijk van de undercoverjournalistiek alom is ingeburgerd in de Vlaamse én internationale pers. Ook Telefacts heeft eerder al van die vorm van journalistiek gebruik gemaakt en zal dat in de toekomst ook blijven doen, weliswaar nadat we ons intern hebben beraad over de maatschappelijke relevantie van elk thema afzonderlijk.'

BESLISSING

Een journalist treedt in de regel met open vizier op. Dat betekent dat hij zich als journalist kenbaar maakt. Undercoverjournalistiek, waarbij de journalist zijn hoedanigheid verzwijgt of een andere identiteit aanneemt, moet de uitzondering blijven.

Afwijking op de verplichting zich als journalist kenbaar te maken is een journalist enkel toegestaan als de klassieke methoden van informatievergaring waarover hij beschikt niet toereikend zijn. Bovendien dient de informatie die de journalist hoopt te verkrijgen, maatschappelijk relevant te zijn.

In voorliggend geval kreeg de journalist de kans om te spreken met een verdachte, die door de aard van de hem toegeschreven misdrijven als een publiek persoon kan worden beschouwd; een verdachte die tot vandaag het maatschappelijke debat in dit land mee bepaalt. De journalist kon, gezien eerdere verklaringen van die verdachte over 'onthullingen', er eveneens van uitgaan dat een gesprek met de verdachte over het tegen hem gevoerde gerechtelijk onderzoek van een grote maatschappelijke betekenis kon zijn.

De journalist heeft zich derhalve laten leiden door een correcte, journalistieke afweging.

Brussel, 8 mei 2003.